

persdossier

VORSTELIJK VERZAMELD

VAN EYCK - GOSSAERT - BRUEGEL
meesterwerken uit het Kunsthistorisches Museum Wenen

TENTOONSTELLING
05/10/'11 - 15/01/'12
groeningemuseum
dijver 12, B- 8000 brugge

 Musea Brugge

BRUGGE

 NMBS
Mobility

COBRA
be

Klara

Knack

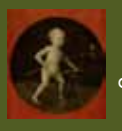
TOERISME BRUGGE

Vrienden
Musea Brugge

vlaamsekunstcollectie

kunst
historisches
museum **khm**

gm
groeninge
museum
& arenshuis

Tentoonstelling 'Vorstelijk verzameld VAN EYCK - GOSSAERT - BRUEGEL Meesterwerken uit het Kunsthistorisches Museum Wenen'

In het kort

De Gemäldegalerie van het Kunsthistorisches Museum in Wenen bezit één van de belangrijkste collecties oude meesters ter wereld. Die kunstwerken werden door de eeuwen heen verzameld door de aartshertogen van Oostenrijk en de latere keizers van het Heilig Roomse Rijk. Vanaf het huwelijk tussen Maria van Bourgondië en Maximiliaan van Oostenrijk (1477) tot aan het einde van het Ancien Régime (1789) waren er nauwe banden tussen het Habsburgse vorstenhuis en de Lage Landen. Wenen leent een opmerkelijke selectie van 54 topstukken uit, allen daterend uit de 15de en 16de eeuw, afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden en van een bijzonder hoge artistieke kwaliteit. Jan van Eyck, Hugo van der Goes, Hans Memling, Gerard David, Michiel Sittow, Juan de Flandes, Jan Gossaert, Joos van Cleve, Joachim Patinir, Jheronimus Bosch, Pieter Bruegel de Oude en andere meesters vervulden de permanente collectie van het Brugse Groeningemuseum drie maanden lang.

Meer info

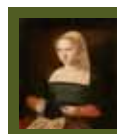
De Gemäldegalerie van het Kunsthistorisches Museum in Wenen bezit één van de belangrijkste collecties oude meesters ter wereld. Daarbinnen vormt de collectie kunst uit de Zuidelijke Nederlanden van de 15de tot de 17de eeuw één van de belangrijkste kernen. 54 topstukken uit deze kern zijn nu uitgeleend aan het Groeningemuseum. Het gaat om werken die het Kunsthistorisches Museum zelden verlaten.

De kunstwerken werden door de eeuwen heen verzameld door de aartshertogen van Oostenrijk en de latere keizers van het Heilig Roomse Rijk. De vorsten hadden stuk voor stuk een neus voor kunst en een voorkeur voor de vroege Nederlanders. De collectie die zij door de eeuwen heen verzamelden omvatten onder andere werken van Jan van Eyck, Hugo van der Goes, Hans Memling, Gerard David, Michiel Sittow, Juan de Flandes, Jan Gossaert, Joos van Cleve, Joachim Patinir, Jheronimus Bosch en Pieter Bruegel de Oude. In de 18de eeuw werden de verzamelingen samengevoegd en zo ontstond de collectie van de Weense Gemäldegalerie.

De meeste van de genoemde kunstenaars hebben een nauwe band met Brugge en zijn vertegenwoordigd in de collectie van het Groeningemuseum. Toch vormen de bruiklenen uit het Kunsthistorisches Museum een belangrijke versterking van de Groeningecollectie. Allereerst zijn er de portretten. Uitzonderlijk wordt het *Portret van de goudsmid Jan de Leeuw* van Jan van Eyck in Brugge getoond en vormt zodoende een interessante aanvulling op het *Portret van Margaretha van Eyck* en *Madonna met kanunnik Joris van der Paele* (Groeningemuseum, Brugge). Een tweede portret van de hand van Gerard David toont eveneens een goudsmid en is één van de twee portretten die van deze kunstenaar over zijn. Naast de monumentale werken van David die permanent in het Groeningemuseum aanwezig zijn, toont dit een interessant en verrassend aspect van Davids kunst. Daarnaast worden ook portretten van Jan Sanders van Hemessen, Michiel Sittow, Frans Pourbus de Oude en Adriaen Thomasz Key getoond.

Een andere bekende Vlaamse primitief die vertegenwoordigd zal zijn is Hugo van der Goes. Het tweeluik met de zondeval en bewening is één van de kernstukken uit zijn oeuvre. Het diptiek, dat voor privé-devotie is gemaakt, toont Van der Goes' kunnen ten top. Het werk kenmerkt zich door een grote verfijning. In het linkerluik is dit te herkennen in de nauwkeurige uitwerking van de bomen en planten, in het rechterluik door de krachtige emoties die gepaard gaan met de bewening van Jezus' dode lichaam.

Van een heel andere aard zijn de zogenaamde 'keukenstukken' van Pieter Aertsen, Marten van Cleve en Joachim Bueckelaer. In dit type kunstwerk wordt op de voorgrond allerlei eten in een keukeninterieur getoond en is op de achtergrond vaak een moraliserend thema afgebeeld. Dit genre dat erg populair was in de 16de eeuw in Antwerpen, was ongekend in Brugge. Het werd gekocht door de zelfbewuste en rijke burgerij en is een kenmerkend voorbeeld van de specialisatie die er in de kunst op trad in de 16de eeuw.

Een ander voorbeeld van specialisatie is de landschapschilderkunst. Een selectie van landschapschilderijen toont hoe dit genre zich in de 16de eeuw ontwikkelt tot een zelfstandig genre. De reeks die start met Joachim Patinirs *Landschap met het martelaarschap van de heilige Catharina* en eindigt met werk van David Vinckboons en een monumentaal werk van Joos de Momper toont de verschillende facetten van dit genre. Een absoluut hoogtepunt binnen deze reeks en binnen de tentoonstelling is de *Zelfmoord van Saul* van Pieter Bruegel de Oude. Het schilderij toont een prachtige vallei gezien vanaf een bergtop waarin twee vijandige legers op de flanken van de heuvels elkaar treffen. Het is geschilderd in een minutieuze stijl die doet denken aan miniatuurkunst; het toont Pieters hand in al zijn finesses.

Publicatie

Naar aanleiding van deze tentoonstelling verschijnt een wetenschappelijke catalogus met uitgebreide notities bij elk schilderij en met essays over onder meer de artistieke genres in de Vlaamse kunst (landschap, portret, stilleven, historiestuk) en de verzamelgeschiedenis.

€ 39.99 / N/F/E/D

Meer info | Interviews

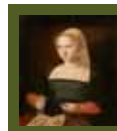
Afspraak kan geregeld worden via sarah.bauwens@brugge.be of T +32 50 44 87 08

Topstukken

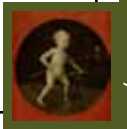
> Afbeeldingen kunnen enkel voor promotionele doeleinden ten gunste van deze expositie gedownload worden op volgende link: http://downloads.brugge.be/musea/vorstelijk_verzameld.zip

> De persmap kan ook online geraadpleegd worden en teksten kunnen overgenomen worden via www.museabrugge.be onder de rubriek 'pers'.

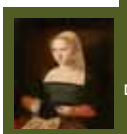
1		Jan van Eyck Portret van de Goudsmid Jan de Leeuw, 1436 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO In dit kleine portret weet Jan van Eyck een grote mate van realisme te bereiken. Hij schildert Jan de Leeuw, van beroep zilversmid, met grote precisie. De haartjes van zijn wenkbrauwen en baard, de prachtige bontkraag, de lichtjes in zijn irissen; het toont Van Eycks kunnen in al zijn finesses. De Leeuw kijkt ons vanuit zijn ooghoeken aan. Het lijkt alsof hij ons iets wil vertellen. Is hij trots op de ring van eigen makelij in zijn hand? Of moeten we hier een andere betekenis achter zoeken?
2		Jan Brueghel I Bloementuil in blauwe vaas, c. 1608 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Dit weelderige boeket kan nooit hebben bestaan, want deze bloemen bloeiden niet tegeljkertijd. Jan Brueghel bestudeerde door het jaar heen allerlei bloemen en tekende ze na. Daarnaast verzamelde hij waarschijnlijk bloemenprenten. Al deze schetsen en prenten brengt hij samen in kunstwerken als deze. Het resultaat is een bloemstuk om mee op te scheppen.
3		Jan Gossaert Madonna, 1527 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Deze populaire compositie bestaat in verschillende versies, maar deze versie uit Wenen wordt beschouwd als één van de beste, misschien wel de originele. Gossaert schilderde aan het einde van zijn leven vele voorstellingen met Maria en Kind. Hij weet dit versleten thema als geen ander nieuw leven in te blazen. In dit kleine werkje blijkt dat onder andere uit de dynamische houding van het Christuskind, die meer op een kleine Hercules lijkt. Als zijn moeder hem niet zou vasthouden, zou hij nog van haar schoot tuimelen!
4		Joos de Momper II Groot berglandschap, c. 1620/30 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Dit late werk is één van de grootste uit het oeuvre van de landschapschilder Joos de Momper. Het toont een grote ervaren- en gedrevenheid in het genre. De losse toetsen in het werk doen bijna impressionistisch aan. Met vloeiende kleurschakeringen van bruin, naar blauw en groen leidt hij onze blik door het uitgestrekte landschap.

5		<p>Joachim Patinir Landschap met het martelaarschap van de heilige Catharina, c. 1515 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien</p>
		<p>EXTRA INFO Joachim Patinir wordt wel de eerste landschapschilder genoemd. De Vlaamse Primitieven gebruikten het landschap vooral als achtergrond van een voorstelling. Patinir draait dit om. Hij maakt het landschap tot onderwerp en schildert in dit geval de martelarscène van de heilige Catharina op kleine schaal, rechts in het landschap. Het rad waarop ze geradbraakt zou worden, vliegt door goddelijke interventie in brand. Terwijl de beulen wegspurten, knielt Catharina biddend neer. Deze voorstelling vormt een klein deel van het landschap. Datgene waarmee Patinir zo beroemd is geworden.</p>
6		<p>Pieter Bruegel I De zelfmoord van Saul, 1562 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien</p>
		<p>EXTRA INFO Vanuit een hoog standpunt kijken we neer op een vallei. Daar trekt een kolkende massa soldaten door. Het zijn de Filistijnen die zonet de Israëliërs hebben verslagen. Links op de voorgrond zien we de eerste Israëliëse koning Saul, die geen andere uitweg meer ziet dan zichzelf in zijn zwaard te werpen. Het schilderij kenmerkt zich door een zeer minutieuze schilderij stijl, mooie licht-donkercontrasten en een prachtig ritme in de lansen van de soldaten. Het toont Bruegels kunnen ten top.</p>
7		<p>Joos van Winghe Apelles schildert Campaspe, c. 1600 Olieverf op doek © Kunsthistorisches Museum Wien</p>
		<p>EXTRA INFO Dit werk toont een klassieke liefdesgeschiedenis met als hoofdrolspeler de schilder Apelles. Hij kreeg van Alexander de Grote de opdracht zijn liefde Campaspe te schilderen. Het schilderij toont Apelles zittend achter zijn schildersezel, de aandacht gericht op Campaspe en aan zijn voeten Cupido. Cupido boort een pijl in het hart van Apelles, die hopeloos verliefd wordt op zijn model. Als Alexander het ontdekt, schenkt hij Campaspe aan Apelles. Winghe schilderde dit werk voor zijn collega Daniël Soreau. De boodschap is duidelijk: de kracht van de schilderkunst is niet te onderschatten.</p>
8		<p>Michiel Sittow Portret van Mary Rose Tudor, zus van Hendrik VIII van Engeland?, c. 1514 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien</p>
		<p>EXTRA INFO Mary Rose Tudor wordt op 12-jarige leeftijd uitgehuwelijkt aan de latere Keizer Karel. Het huwelijk kan helaas niet door gaan, omdat Karel op de dag van de plechtigheid ziek is. Mary's broer, koning Hendrik VIII van Engeland, is er razend om. Om Hendrik tot bedaren te brengen en om de voornemens van het huwelijk te herbevestigen, wordt dit portret waarschijnlijk besteld. Mary is timide, met neergeslagen blik afgebeeld. De lettertjes K verwerkt in haar halsketting, verwijzen naar haar toekomstig echtgenoot. Dit prachtige portret ten spijt, heeft huwelijk het nooit plaatsgevonden.</p>
9		<p>Hugo van der Goes De zondeval, c.1475 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien</p>
		<p>EXTRA INFO In tegenstelling tot De dood van Maria – een vrij groot werk uit de collectie van het Groeningemuseum – toont dit diptiekje Hugo van der Goes' krachtige schilderij stijl op klein formaat. Op het rechterluik zien we de bewening van het dode lichaam van Jezus. De omstanders hebben verwrongen gezichten van verdriet. Ze beleven het allemaal op hun eigen manier en nemen de toeschouwer mee in hun verdriet. Op het linkerluik, zien we de oorzaak van dit alles: de zondeval. We zien hoe Adam en Eva in het Aardse Paradijs verleid worden om van de verboden boom te eten.</p>

10		Jheronimus Bosch Kruisdraging, c. 1480/1490 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Jezus draagt, temidden van een mensenmassa, het kruis naar de berg Golgotha. De gemeenschap van de mensenmassa wordt benadrukt. Zo is er op het schild van de man in wit een pad afgebeeld, dat een symbool van het kwaad is. De 'prikkelplanken' aan de voeten van Jezus maken de kruisgang nog zwaarder.
11		Jheronimus Bosch Kind met loopkrukje en windmolentje (achterkant van de Kruisdraging), c. 1480/1490 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Op de achterzijde van de Kruisdraging is een jongetje met een looprek afgebeeld. Mogelijk heeft de kunstenaar hiermee de vergelijking willen maken met de gang van Jezus, op de voorzijde van dit schilderij.
12		Frans Floris I Portret van een bode van de rederijkerskamer De Olijftak, c. 1563/1566 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO De kleding van deze man worden gesierd met een reeks penningplaten die aan elkaar gehecht zijn tot een zogenaamde 'breuk'. Ze verwijzen naar de Antwerpse rederijkerskamer 'De Olijftak', zoals op één van deze penningen is geschreven. Deze man, die ons met een melancholische blik aankijkt, is waarschijnlijk de bode of gildeknaap van deze vereniging geweest. Helaas kennen we zijn identiteit niet meer.
13		Jan Sanders van Hemessen Portret van een man, c. 1554/1556 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Met de hand op de heup kijkt deze man de toeschouwer zelfbewust aan. Deze houding duidt er mogelijk op dat de kunstenaar hem persoonlijk kende. De zwarte baret, de mouwloze wambuis en wederom de houding tonen dat de geportretteerde een edelman is. Wie, is helaas niet bekend. Het portret wordt toegeschreven aan Jan Sanders van Hemessen, maar vormt een buitenbeentje in zijn oeuvre. De realistische, gedetailleerde weergave van de geportretteerde wijkt af van de rest van het oeuvre van Van Hemessen.
14		Meester van de vrouwelijke halffiguren Portret van een jonge man en vrouw, c. 1550 Olieverf op paneel © Kunsthistorisches Museum Wien
		EXTRA INFO Deze portretten worden beschouwd als pendanten. De anonieme kunstenaar die deze werken maakte staat bekend om zijn voorstellingen van vrouwen en heiligen die ten halve lijve zijn afgesneden en dankt daar ook zijn noodnaam aan. De portretten zitten vol mooie details. De plooiën in de stoffen van de man, zijn handschoenen, het gebedssnoer in de hand van de vrouw en het gebedenboekje op tafel: het is allemaal zeer mooi uitgewerkt.

Praktische info tentoonstelling

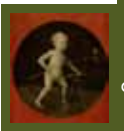
- Titel:** Vorstelijk Verzameld
VAN EYCK - GOSSAERT - BRUEGEL
Meesterwerken uit het Kunsthistorisches Museum Wenen
- Locatie:** Groeningemuseum, Dijver 12, 8000 Brugge
- Periode:** van 5 oktober '11 t.e.m. 15 januari '10
dagelijks van 9.30 tot 17 uur, gesloten op maandag, 25/12 en 01/01
- Tickets:** inclusief permanente collectie
€ 8 (individueel)
€ 6 (reductie)
€ 1 (jongeren 6-25 jaar)
gratis voor kinderen t/m 5 jaar en inwoners van Brugge
- Audioguides: € 4 (NL-FR-DE-EN)
- B-Dagtrip: trein + toegang: te koop in alle NMBS-stations » www.b-rail.be
- Meer info:** www.vorstelijkverzameld.be
www.museabrugge.be

Verzoek

Wij verzamelen alle mogelijke recensies betreffende onze musea en evenementen. Daarom vragen wij u een kopie van het door u gepubliceerde artikel, of een cd met de desbetreffende uitzending, op te sturen naar Sarah Bauwens, hfd pers & communicatie Musea Brugge, Dijver 12, B- 8000 Brugge.

U kunt de bestanden ook digitaal bezorgen (ftp of url doorgeven) t.a.v. sarah.bauwens@brugge.be

Met dank voor uw medewerking en belangstelling.

Vrienden
Musea Brugge

dankt zijn bijzondere begunstigers

**ABSOLUTE ART
GALLERY**

Maele Castle
Artist Residency

SIEMENS

PHILIPS

Weghsteen & Driega
Beursvennootschap - Société de bourse

